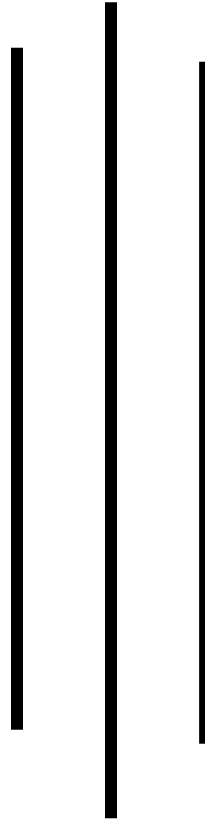

“समृद्ध पर्यटकीय दक्षिणकाली नगर, कृषि, उद्यमी, साँस्कृतिक शहर”

नगर उपप्रमुख श्री बसन्ती तामाङ (डंगोल) ले
दक्षिणकाली नगरपालिकाको पाँचौं नगर सभामा
पेश गर्नु भएको आर्थिक वर्ष २०७७/७८
नीति तथा कार्यक्रम

दक्षिणकाली नगरपालिका
फर्पिङ, काठमाडौं
बागमती प्रदेश, नेपाल

२०७७ असार १० गते बुधवार

गरिमामय पाँचौं नगरसभाका,
अध्यक्ष तथा यस नगरपालिकाका श्रीमान् नगर प्रमुख मोहन बस्नेतज्यू,
नगर सभाका सचिव तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री काजी कुमार पोखरेलज्यू,
नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरू,
उपस्थित राष्ट्रसेवक कर्मचारी एवम् सञ्चारकर्मी मित्रहरू ।

१. दक्षिणकाली नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्त खुशी लागेको छ । यस अवसरमा म नेपालको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना र स्थानीय स्वशासनको लागि नेपाली जनताले गर्दै आएको ऐतिहासिक जनआन्दोलनहरूमा जीवन बलिदान गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । मुलुकको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधिनता र स्वाभिमानको कठिन परिस्थितीमा त्याग र नेतृत्व गर्नुहुने आदरणीय अग्रजहरू प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
२. कोभिड १९ का कारण विश्वभरी लाखौं मानिसहरूको ज्यान गईरहेकोछ र लाखौं संक्रमित छन् । यस महामारीबाट नेपालमा पनि केही जनताले जीवन गुमाईसकेका छन्, हजारौं संख्यामा संक्रमित छन् भने सयौं मानिसहरू निको समेत भैसकेका छन् । यस विश्वव्यापी महामारीबाट संक्रमित भै नेपाल भित्र तथा बाहिर जीवन गुमाउनेका शोकाकूल परिवारजन प्रति दक्षिणकाली नगरपालिका हार्दिक समवेदना व्यक्त गर्दछु ।
३. कोभिड १९ ले मुलुकको अर्थव्यवस्थालाई गम्भीर असर पुऱ्याएको छ । यसमा दक्षिणकाली नगरपालिकामा पनि अछुतो रहन सकेको छैन । उद्योग, व्यापार, व्यवसाय प्रभावित भएको छ । सबै शैक्षिक संस्थाहरू बन्द छन् । धेरैको रोजगारी गुमेको छ । विकास निर्माणका कार्यहरू प्रभावित भएका छन् । नगरभित्र बसोबास गर्ने कोही पनि व्यक्ति भोकै नपर्नु भन्ने उद्देश्यले वडा कार्यालय मार्फत राहत सामग्री वितरण गरेको तथा ठाउँ ठाउँमा सामुहिक रूपमा खाना खुवाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । आगामी दिनमा खाद्य समस्या नहोस् भनेर वडा/वडा मार्फत कृषकहरूका लागि विउ, विजन र मललाई ७० प्रतिशत अनुदानमा राहत वितरण गरिएको छ ।
४. यस जोखिमपूर्ण परिस्थितीमा अग्रपंक्तिमा रहेर सेवा गर्नुहुने प्रतिनिधि सभा, प्रदेश सभाका माननीय सदस्यज्यूहरू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, नगर सभा सदस्यज्यूहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, स्वास्थ्यकर्मीहरू, कर्मचारीहरू, सुरक्षाकर्मीहरू, एम्बुलेन्स चालक, सामाजिक संघ संस्थाहरू, सञ्चारजगत तथा राहत कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्ण दाताहरू लगायत सम्पूर्ण नगरवासीहरूको उच्च प्रशंसा गर्दै हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।
५. यस विषम र असहज परिस्थितिका साथै विविध चुनौतीहरूका बीचमा आज मैले सभाध्यक्षको अनुमतिमा दक्षिणकाली नगरपालिकाको पाँचौं नगरसभामा नगरपालिकाको आ.व.०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

६. नेपालको संविधान र संघीय शासन प्रणालीको तहगत सरकारहरूमा दक्षिणकाली नगरपालिका स्थानीय सरकारको रूपमा रहेको छ । हामीले २०७४ साल जेष्ठ ५ गतेका दिनबाट कार्यभार ग्रहण गरी कार्य थालनी गरेको तेश्रो वर्ष पुरा भई चौथो वर्षमा प्रवेश गरिसकेका छौ ।
७. नोवेल कोरोना भाइरसका कारण विश्व अर्थतन्त्रका साथै नेपालको अर्थतन्त्रमा समेत चालु आर्थिक वर्षमा गम्भीर असर परेको देखियो । यसको भय र सन्त्रास बाँकी नै रहेकोले आगामी आर्थिक वर्षमा समेत यसले अर्थतन्त्रमा आघात पार्ने निश्चित छ । कोरोना महामारीको असरलाई न्यूनीकरण गर्दै जनजीवन सामान्य बनाउने कार्य चुनौतीपूर्ण छ । नेपाल सरकार तथा बागमती प्रदेश सरकारबाट नगरपालिकाका लागि प्राप्त हुने अनुदान, अन्य कार्यक्रमगत श्रोत तथा राजस्व वाँडफाँडको रकममा कमी हुने गरी श्रोतको सुनिश्चितता प्राप्त भएको छ । साथै, नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतमा कमी आउने तथा वाह्य श्रोत व्यवस्थापन समेत चुनौतीपूर्ण हुने देखिएको छ । यस्तो अवस्थाले विपदपूर्ण महामारी नियन्त्रणमा थप लगानी गर्नुपर्ने अवस्था छ भने अर्कोतर्फ नगरको विकास र सेवा प्रवाहका साथै आम नगरवासीहरूको अपेक्षा अनुरूप कार्य पद्धति व्यवस्थापनमा श्रोत परिचालन थप चुनौतीपूर्ण बन्ने निश्चित छ ।
८. यस विषम परिस्थितिमा नगर सरकारको पहिलो प्राथमिकता नगरवासीको स्वास्थ्य सुरक्षा र जीवनको रक्षा रहेको छ । चालु आर्थिक वर्षको अन्तिम चौमासिकमा नोवेल कोरोना भाइसको कारण जुध्नु परेको असहज परिस्थितिलाई मध्यजनर गरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेटबाट यथोचित सम्वोधन गर्ने रणनीति नगर सरकारको रहनेछ ।
९. नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारबाट **समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली**को राष्ट्रिय आकाङ्क्षा प्राप्त गर्न आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक विकासको उद्देश्य, लक्ष्य, रणनीति र कार्यनीतिको स्पष्ट खाकासहित आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट सार्वजनिक भएको छ । नेपाल सरकारले पन्ध्रौँ आवधिक योजना स्वीकृत गरी लागू गरेको छ । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि स्थानीय तहले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषय क्षेत्र समेटी तात्कालीन आवश्यकताको पहिचान तथा कोभिड १९ योजना तर्जुमा नमूना ढाँचा सार्वजनिक गरेको छ । नेपाल सरकार, बागमती प्रदेश सरकार तथा यस नगर सरकारको नीति तथा कार्यक्रम र आवधिक योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै नतिजामूलक उपलब्धी ल्याउने गरी **समृद्ध पर्यटकीय दक्षिणकाली नगर, कृषि, उद्यमी, साँस्कृतिक शहरको** नारालाई मूर्तरूप दिन हामी सम्पूर्ण निर्वाचित पदाधिकारीहरू प्रतिवद्ध छौ ।
१०. विकास र सुशासन अभिवृद्धि गरी प्रभावकारी सेवा प्रवाहको आधार केन्द्रको रूपमा स्थापना गर्दै जनतालाई पुऱ्याउनु पर्ने कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत, खानेपानी तथा सरसफाई लगायतका सार्वजनिक सेवा सुविधाको प्रत्याभूति दिन हाम्रो महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि सरकारी, निजी, गैरसरकारी, सामुदायिक क्षेत्रसँग साभेदारी र सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ । शान्ति सुरक्षा, रोजगारी अभिवृद्धि, सामाजिक सुरक्षा र मानव संसाधनको क्षमता विकासमा सहयोगी भूमिका निर्वाह

गर्दै स्थानीय सरकारको संयन्त्रबाट प्रवाह हुने सेवालाई समावेशी, व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धी, सेवामुखी र स्वावलम्बी बनाउँदै सुशासनको संस्थागत विकासमा हामी प्रतिवद्ध छौं ।

११. निर्वाचित जनप्रतिनिधि वहाल भएको ३ वर्षको अवधिमा महत्पूर्ण उपलब्धीहरू हासिल भएका छन् । ग्रामीण, दुर्गम र पछाडि परेका क्षेत्रहरूमा आर्थिक, सामाजिक र पूर्वाधार विकासमा प्राथमिकताका साथ कार्यहरू गरिएका छन् । आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को पहिलो ६ महिनाको अर्धवार्षिक समीक्षा गत माघमा महिनामा गरिएको थियो । दक्षिणकाली नगरपालिकालाई स्थानीय सरकारको रूपमा संस्थागत गर्दै लैजान ऐन, नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका र मापदण्ड गरी ३३ वटा कानूनहरूको तर्जुमा गरि लागू गरिएको छ । आजको मितिसम्म नगर कार्यपालिकाको ९० वटा बैठकहरू सम्पन्न गरिसकिएको छ । जनताको घरदैलोसम्मको सेवालाई चुस्त, प्रभावकारी, नतिजामुखी र जनउत्तरदायी बनाउन वडा कार्यालयको भौतिक संरचना निर्माण गर्ने कार्यलाई जारी राखिएको छ ।
१२. "समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय आकांक्षा सहितको विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्न दक्षिणकाली नगरपालिकाले प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्नेछ । **समृद्ध पर्यटकीय दक्षिणकाली नगर, कृषि, उद्यमी, साँस्कृतिक शहरको** भन्ने नगरको मूल नारालाई साकार पार्दै नगर क्षेत्रलाई नेपाल कै उत्कृष्ट, समृद्ध, व्यवस्थित, सुविधा सम्पन्न, वैज्ञानिक, सुन्दर एवं सफा हराभरा पर्यटकीय नमूना नगर बनाउन समग्र नीति तथा कार्यक्रमबीच उचित तालमेल आवश्यक छ । यसर्थ, आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेट निर्माण गर्दा नगरवासीले अनुभूति गर्न सक्ने गरी सुशासन र विकासलाई संस्थागत गर्ने प्रवन्ध मिलाइनेछ ।

क) नगर स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी नीति :

१३. कोरोना संक्रमण रोकथाम र नगर स्वास्थ्य प्रणालीमा सुधार गर्दै **निरोगी नगरपालिका निर्माण अभियान** नगर सरकारको पहिलो प्राथमिकता रहनेछ । संक्रामक रोगबाट सिर्जना हुने स्वास्थ्य जोखिम न्यूनीकरण गर्दै आम नगरवासीको सुरक्षार्थ नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारसँग गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा, पूर्वाधार विकास, औषधि एवम् उपकरण, दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको सेवा विस्तार लगायत अवस्था अनुसार एक घर एक PCR चेक गर्न लागत साभेदारी र सहकार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिई कार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
१४. कोरोना संक्रमणको चुनौती विरुद्ध बस्तीस्तरबाट प्रतिरोध क्षमताको विकास गर्दै अगाडि बढ्न वडास्तरमा नै लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूको पहिलो प्राथमिकता स्वस्थ नगर, सुरक्षित नागरिक तर्फ उन्मुख गरिनेछ । नगरका ९ वटै वडामा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पुगेकोमा ती सेवालाई अभि प्रभावकारी बनाइनेछ । चाल्नाखेल प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अन्य वडा स्थित स्वास्थ्य चौकी तथा शहरी स्वास्थ्य केन्द्रका साथै मनमोहन स्मृति सामुदायिक अस्पतालहरूलाई पूर्ण क्षमतामा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्दै कोभिड १९ र अन्य संक्रामक रोगको रोकथाम तथा उपचारका लागि नगरवासीको आशा र भरोसाको केन्द्रका रूपमा स्थापित गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ । नोवेल कारोना भाइरस रोगको संक्रमण नियन्त्रण गर्न वडास्तर देखि नै टोल तथा बस्तीलाई लक्षित गरी स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

१५. नगरका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा प्रयोगशाला समेतको क्षमता विस्तार गर्नुका साथै नागरिकको घर दैलोसम्म नै सेवा विस्तार गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ । आम नागरिकका लागि आवश्यक औषधि वडाहरू स्थित विभिन्न प्रकारका स्वास्थ्य संस्थामार्फत गत वर्षहरूमा जस्तै वर्षभरि नै निःशुल्क वितरणको प्रबन्ध मिलाइनेछ । नगर स्थित मनमोहन स्मृती सामुदायिक अस्पतालमा विशेषज्ञ चिकित्सक र नर्सिङ कर्मचारीका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारको सहकार्यमा आर्थिक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१६. स्वास्थ्य क्षेत्रमा अझ बढी प्रभावकारीता ल्याउन नगरपालिका भित्र रहेको चाल्नाखेल स्थित प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र मनमोहन सामुदायिक अस्पताललाई नगरको संरक्षणमा राखी थप पूर्वाधार विकास तथा आवश्यक विषयहरूमा थप सहयोग गर्न आवश्यक बजेटको विनियोजन गरिनेछ । डाइलासिस तथा पिसिआर मेसिनको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक निकायहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
१७. निःशुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा आम नगरवासीको सुलभ र सहज पहुँचका लागि नगरपालिकाले उच्च प्राथमिकता राखी कार्य गरेको छ । नेपाल सरकारले लागू गरेको स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई प्रत्येक घर परिवारमा नगरपालिकाको सहयोग र समन्वयमा विस्तार गरिनेछ । घरदैलोमै जेष्ठ नागरिकका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । नोबेल कोरोना भाइरसको संक्रमणको जोखिमबाट आम नागरिकको जीवन रक्षा गर्न नगरको लगानीलाई विमासँग आवद्ध गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ ।
१८. मधुमेह, उच्च रक्तचाप आदि रोगीलाई वर्गीकरण गरी दीर्घ रोगीलाई विशेष ग्राह्यता दिई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ । गरिब तथा विपन्न वर्गका मृगौला, मुटु, क्यान्सर जस्ता कडा खालका रोगका विरामीलाई अनुदान दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने र गर्भवती महिलाहरूको लागि पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ । साथै यस नगरपालिकामा भएका मृगौला पिडितहरूका लागि डाइलासिसका लागि नगरपालिकामा भएको अस्पतालसँग सहकार्यमा डाइलासिस केन्द्र स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ । नगरपालिकाका दीर्घ रोगी तथा मृगौला रोगीलाई उपचार गर्न जाँदा नगरपालिकाबाट उपलब्ध भएसम्म एम्बुलेन्स (यातायात) सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
१९. महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका, वडास्थित नगर स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति र स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरूको क्षमता तथा ज्ञान अभिवृद्धिमा विशेष लगानी गर्ने नीति लिइनेछ । स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई घर घरमा पुऱ्याई स्वास्थ्य शिक्षा तथा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउने नीति लिइनेछ । स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई नगरपालिकाको क्षमता अनुसार उचित प्रोत्साहन भत्ता तथा बीमाको व्यवस्था मिलाउनुका साथै ६० वर्ष उमेर पुगेका महिला स्वयंसेविकाहरूलाई नपाको तर्फबाट केही प्रोत्साहन सहित विदाई गर्ने र रिक्त स्थानमा सक्षम महिलाहरूको भूमिका स्थापित गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।
२०. संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा एक स्थानीय निकाय एक अस्पताल भन्ने अवधारणा अनुरूप यस नगरपालिकामा समेत एक सुविधासम्पन्न अस्पताल सञ्चालनमा ल्याउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । हालका लागि एक स्थानीय तह एक अस्पतालको रूपमा चाल्नाखेल प्राथमिक स्वास्थ्य

- केन्द्रलाई संचालन गरिनेछ । नगरपालिकाको आफ्नै एम्बुलेन्स तथा शव वाहन राख्ने तर्फ व्यवस्था गर्ने नीति लिईनेछ ।
२१. कोभिड १९ को अवस्था नियन्त्रण भन्दा बाहिर जान सक्ने संभावना समेत रहेको छ । परिस्थिति नियन्त्रण भन्दा बाहिर गएको अवस्थामा समेत नगरवासीको सुरक्षार्थ विशेष रणनीति निर्माण गरिनेछ । नगरका स्वास्थ्य संस्थाहरु मार्फत कोभिड १९ संक्रमण जोखिम संभावनाको आधारमा लक्षण र अवस्थाको विश्लेषणको बर्गीकरण गर्दै **नागरिकहरुको जीवन रक्षा**का लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । आवश्यकता अनुसार नगरपालिकाको तर्फबाट नै कोभिड १९ को उपचार समेत गर्न मिल्ने सुविधा युक्त आइसोलेशन कक्षहरुको स्थापनामा गर्न निजी क्षेत्र र सुरक्षा निकायसँग सहकार्य गरिनेछ । साथै क्वारेन्टाइनका लागि हाल तोकिएको त्रिभुवन आदर्श मा.वि. र चाल्नाखेल प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रलाई सुविधा सम्पन्न बनाउने नीति लिईनेछ ।
२२. आफ्नो घर भएका नगरवासीको हकमा परिवारका सदस्यहरुका लागि घरमा नै होम क्वारेन्टाइनको प्रवन्धका लागि आम नगरवासीलाई आब्हान गरिनेछ । नगरपालिकाबाट विश्व स्वास्थ्य संगठन र नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड एवम् सुरक्षा विधिका लागि होम क्वारेन्टाइन रुम व्यवस्थापन मापदण्ड समेत जारी गरिनेछ । होम क्वारेन्टाइनमा रहेका तर स्वास्थ्य अवस्था सामान्य देखिएका नागरिकको नियमित स्वास्थ्य जाँच, परीक्षण र औषधि उपचारका लागि नगरपालिकाबाट विशेष स्वास्थ्य घुम्ती टोली टोल बस्तीमा नै उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
२३. छिमेकी देश भारत सहित विश्वका विभिन्न मुलुकहरुमा ठुलो संख्यामा यस नगरका नागरिकहरु रहनु भएको अनुमान छ । विश्वव्यापी रुपमा नै कोभिड १९ को भयावह अवस्था कायम रही रहेको अवस्थामा हवाई मार्गबाट त्यस्ता नागरिकहरु आफ्नो घर फिर्ती हुँदा समेत आवश्यक सर्तकता लिनु नितान्त आवश्यक छ । विभिन्न मुलुकहरुबाट दक्षिणकाली क्षेत्रमा आउन चाहने घर परिवारका सदस्यहरुले त्यस्ता व्यक्तिहरुको परिवारिक विवरण र दक्षिणकाली नगरक्षेत्रमा प्रवेश गर्ने यकिन मिति समेत खुलाई आ-आफ्नो वडा कार्यालयमा अनिवार्य रुपमा रजिष्ट्रेशन गर्नु पर्नेछ । सम्बन्धित वडाले सोको अभिलेख राखी स्वीकृति प्रदान भएपछि मात्र विदेशबाट नेपाल ल्याउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
२४. विदेशबाट आउने नागरिकहरुले नगरपालिकाको वडाले तोकेको समय अवधिसम्म होम क्वारेन्टाइन वा नगरपालिकाले तोकेको स्थानमा बसी आवश्यक स्वास्थ्य सुरक्षा अपनाउनु पर्नेछ । आर्थिक अवस्था राम्रो भएका तथा आफ्नो खर्च आफै व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यक्तिले नगरपालिकाले तोकेको क्वारेन्टाइनमा बस्दा लाग्ने खर्च स्वयम्ले ब्यहोर्नु पर्नेछ । विपन्न तथा गरिव र असाहयका लागि यस्तो खर्च व्यवस्थापन नगरपालिकाले ब्यहोर्ने नीति लिइनेछ । सोको अनुगमन तथा नियमित निगरानी वडास्थित विपद व्यवस्थापन उप समितिको समन्वयमा गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२५. नगर क्षेत्रमा रहेका उद्योगी व्यवसायीहरुले विदेशी नागरिकलाई रोजगारी दिने भएमा नेपाल सरकारबाट श्रम स्वीकृति लिई सम्बन्धित वडामा त्यस्ता व्यक्तिहरुको रजिष्ट्रेशन गराएपछि मात्र काममा लगाउन सक्नेछन् । विदेशबाट ल्याइएका त्यस्ता व्यक्तिहरुको क्वारेन्टाइन अवधि, स्वास्थ्य

जाँच र अन्य आवश्यक स्वास्थ्य सर्तकताको सम्पूर्ण खर्चहरू सम्बन्धित उद्योगी व्यवसायीबाट ब्यहोर्नुपर्ने नीति लिइनेछ ।

२६. नगर क्षेत्रका महिलाहरूलाई सरसफाईमा विशेष ध्यान दिन तथा वैकल्पिक आय आर्जन समेत हुने गरी स्यानिटरी प्याड बनाउने तालिम दिने नीति लिइनेछ ।
२७. नगरमा आयुर्वेद तथा योगलाई समेत वैकल्पिक चिकित्सा प्रणालीका रूपमा प्रयोग गरी जडीबुटीको प्रशोधन केन्द्र तथा प्रयोगशाला निर्माण गर्ने र जडिबुटीको प्रयोगलाई उत्प्रेरणा दिने नीति लिईनेछ ।

ख) शिक्षा, युवा तथा खेलकूद पूर्वाधार सम्बन्धी नीति:

२८. कोरोना भाइरसको प्रकोपका कारण नगर क्षेत्रको शैक्षिक क्यालेण्डरमा प्रभाव परेको छ । बन्दावन्दीको अवस्थाका बीच पनि कक्षा ८ को नतिजा प्रकाशित गरिएको छ । एस.ई.ई. परीक्षा कोभिड १९ को प्रकोपका कारण सम्बन्धित विद्यालयको आन्तरिक मूल्यांकनका आधारमा नतिजा प्रकाशन गर्ने निर्णय नेपाल सरकारबाट भएको छ । हजारौंको संख्यामा स्कूल जाने उमेरका बालबालिका घरमा नै बस्न बाध्य भए । बालबालिकाको जीवन रक्षा पहिलो प्राथमिकतामा परेकोले महामारीको जोखिम नियन्त्रणमा आउनासाथ प्रविधि र आवश्यक स्वास्थ्य सर्तकता सहित नगर क्षेत्रका विद्यालय सञ्चालनमा ल्याउने नीति लिइनेछ । महामारी लामो समय सम्म हुने देखिएमा स्वास्थ्यको उचित बन्दोबस्त गर्दै थोरै कक्षा र सामाजिक दुरी राखेर भएपनि विद्यार्थीलाई केही पढाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२९. सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा कोभिड १९ को संक्रमणको सन्त्रास अन्त्य नभएसम्म र बालबालिकाको आवश्यक सुरक्षा प्रवन्ध राम्रो नभएसम्म शैक्षिक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने कार्य चुनौतीपूर्ण छ । कोभिड १९ को संक्रमण नियन्त्रणभन्दा बाहिर गएमा विद्यार्थीहरूको शैक्षिक सत्र मिलान गर्ने गरी अनलाइन माध्यमबाट पठन पाठनलाई निरन्तरता दिने नीति लिइनेछ । कोरोना भाइरसका कारण शिक्षक, विद्यार्थी तथा अभिभावकमा परेको मनोवैज्ञानिक असर न्यूनिकरणका लागि मनोबल बढाउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
३०. नेपाल सरकारबाट प्राप्त शिक्षा क्षेत्रको सशर्त अनुदानको रकम अनलाइन शिक्षा प्रणालीको विकासमा लागत साभेदारी गरिनेछ । गरिव घर परिवारका बालबालिकाहरूका लागि अनलाइन प्रविधि जडानमा नगरपालिकाबाट सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ । स्थानीय केवल अपरेटरहरूसँगको सहकार्यमा स्थानीय रूपमा टि.भी. मार्फत पढाउने संभावनाका लागि प्रयास गरिनेछ ।
३१. विश्वव्यापी रूपमा नै कोभिड १९ को संक्रमण नियन्त्रणमा आउनासाथ वैदेशिक रोजगारीमा गएका हजारौं युवा नगर क्षेत्रमा फिर्ता हुन सक्ने अवस्था छ । आफ्नो श्रम आफ्नै नगरका लागि भन्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गर्न नगरक्षेत्रका युवाहरूलाई लक्षित गरी रोजगारमूलक सीप विकास तालिम प्रदान गरिनेछ । निजी क्षेत्रको सहकार्यमा नगर क्षेत्रमा एक विद्यालयलाई कक्षा ९ देखि १२ सम्मको प्राविधिक धारको स्वीकृति प्रदान गर्ने नीति लिइनेछ । यस्तो विद्यालयमा यस नगर क्षेत्रका युवा तथा वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका युवाहरूलाई लक्षित गरी स्थानीय माग र आवश्यकता बमोजिमका

- प्राविधिक धारका स्व:रोजगार र सहज रोजगार पाउने लक्षित प्राविधिक प्रकृतिका सीप विकास कक्षाहरु सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
३२. नगर शिक्षा विकासका लागि सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका बीचमा **शिक्षामा गुणस्तरीयता र पहुँचमा समानता स्थापित** गरी विभेदपूर्ण शिक्षा प्रणाली अन्त्य गर्न सहकार्यको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । सबै सामुदायिक विद्यालयहरुमा प्रारम्भिक कक्षा देखि नै अंग्रेजी माध्यमबाट सुरु भएको पठनपाठनलाई माथिल्लो कक्षासम्म बृद्धि गर्दै जाने कार्यमा आगामी आर्थिक वर्षहरुमा समेत निरन्तरता दिइनेछ । नेपाल सरकारले बालबालिकाका लागि नि:शुल्क खाजा कार्यक्रम उपलब्ध गराएकोमा नगरपालिकाबाट लागत साभेदारी गर्ने र दोहोरोपना हटाई यसलाई अझ बढि प्रभावकारी बनाउने नीति लिइनेछ ।
३३. नगर स्थित समुदायिक, संस्थागत तथा धार्मिक विद्यालयहरुका १ देखि ५ कक्षाका विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय पाठ्यक्रम रमाइलो दक्षिणकालीलाई प्रबोधिकरण गरी लागू गरिनेछ । इसिडी/KG कार्यक्रमका लागि इसिडी शिक्षकहरुको श्रोत साधनको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३४. शैक्षिक सुधारको लागि नगर र विद्यालय स्तरीय दीर्घकालिन शैक्षिक योजना निर्माण गरी लागू गरिनेछ । शिक्षा सम्बन्धी विद्यमान कानूनमा समयानुकूल परिमार्जन गरी सोका आधारमा नियमावली तथा आवश्यकतानुसार कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु तयार गरी लागू गरिनेछ ।
३५. सामुदायिक विद्यालयहरुका शिक्षकहरुको क्षमता विकास गर्दै आधुनिक शिक्षा प्रणाली प्रति अभ्यस्त बनाउन क्षमता विकास तालिम, कार्यसम्पादन करार संभौता, नतिजामा आधारित शैक्षिक क्यालेण्डर र शिकाई एवम् अभ्यास आदान प्रदान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । दलित तथा पीछडा वर्गका महिलाको प्राविधिक क्षेत्रको उच्च शिक्षामा पहुँच बृद्धिका लागि नगरपालिकाबाट निश्चित प्रतिशत रकम सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ । यस्तो सहयोग आगामी आर्थिक वर्षहरुमा गरिब तथा विपन्न वर्गमा थप विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
३६. प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयहरुमा सफा शौचालय तथा खानेपानीको व्यवस्थापनका लागि पूर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
३७. नगर क्षेत्रका युवाहरुलाई लक्षित गरी स्वरोजगार, आत्मनिर्भर, स्वावलम्बी र चरित्रवान बनाउन युवा उद्यमी प्रोत्साहन कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । नगरपालिकाले अवलम्बन गरेको संस्कार सहितको शिक्षालाई प्रभावकारी रुपमा अवलम्बन गर्ने नीति लिइनेछ । कुनै पनि व्यक्ति र स्थानका लागि वर्तमानको शिक्षा नै उज्यालो भविष्य हो भन्ने अवधारणा अन्तरगत शिक्षाको विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
३८. नगर क्षेत्रमा रहेका खुला, सार्वजनिक पर्ती तथा नदी किनार आसपासका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी त्यस्ता क्षेत्रहरुमा खेलकूद मैदान, बालउद्यान, फूटसल जस्ता पूर्वाधारको निर्माण एवम् सञ्चालन सार्वजनिक निजी साभेदारीमा व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ । ती क्षेत्रहरुमा योग साधना, व्यायामका अतिरिक्त शारीरिक तथा मानसिक अवस्था स्वस्थ राख्ने बहु आयामिक क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्न

प्रोत्साहित गरिनेछ । उपयुक्त खुला तथा सार्वजनिक क्षेत्रको पहिचान गरी नगरस्तरीय रङ्गशाला निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ । स्थानीय स्तरमा नगर प्रमुख (मेयर कप) कप खेलकूद प्रतियोगिताहरू आयोजना गरिनेछ ।

३९. प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा सञ्चालित एक विद्यालय एक नर्सको व्यवस्थालाई हरेक विद्यालयमा पुर्याउने नीति लिइनेछ । विद्यालयहरूमा महिला विद्यार्थीहरूको लागि स्यानिटरी प्याडका साथै Pad Disposal Machine को समेत व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
४०. शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि निरन्तर कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । महिनामा २/३ पटक सामुदायिक विद्यालयहरूको अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४१. सिमित विद्यार्थी भएका विद्यालयहरूलाई छिमेकी विद्यालयसँग सहकार्य गरी विद्यालय तथा शिक्षक मिलानको व्यवस्था गरिनेछ ।
४२. वैकल्पिक विद्यालयको रूपमा स्थापना भएका खुल्ला विद्यालय, महिला विद्यालयको व्यवस्थापनका लागि आर्थिक सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ । त्रिभुवन मा.वि.मा हाल क्वारेन्टाइन स्थलको रूपमा प्रयोग गर्दै आइरहेकोले सो विद्यालयका विद्यार्थीहरूको सुरक्षा तथा सिकाइलाई प्रभावकारी बनाउन आर्थिक सहयोग गरिनेछ ।
४३. शिखरापुर सामुदायिक क्याम्पसलाई स्नातक तहसम्मको, फर्पिङ मा.वि.लाई इन्जिनियरिङमा स्नातक तहसम्मको अध्ययन अध्यापन गराउने शैक्षिक संस्था बनाउनका लागि संघ तथा प्रदेशसँग समन्वय गरिनेछ । त्यसैगरी बाली विज्ञानमा डिप्लोमा पढाउनका लागि कामधेनु मा.वि.लाई कृषि प्राविधिक विद्यालय र अरुणोदय मा.वि.लाई विज्ञान प्रयोगशालाको केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।

ग) भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी नीति:

४४. सडक तथा यातायात क्षेत्रको विकासमा वडा कार्यालयहरूबाट राजमार्ग जोडिएका सडकहरू, वडा कार्यालयबाट नगरपालिका जोड्ने सडकहरू, अन्तर वडा कार्यालयहरू जोड्न सक्ने सडकहरू, प्रस्तावित चक्रपथ, धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको पहुँच सडकहरू, नयाँ तथा पुराना बस्ती जोड्ने अन्तर आधार सडक तथा पूल निर्माणलाई पूर्णता दिने गरी कार्य गर्न आगामी आर्थिक वर्षमा समेत उच्च प्राथमिकतामा राखिएकोछ ।
४५. सडक निर्माण गर्दा ड्रेन सहितको सडक निर्माणलाई मात्र प्राथमिकता दिइनेछ । नयाँ ट्रयाक खोल्नुभन्दा भैरहेका सडक बाटाघाटाहरूको स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
४६. सडक पूर्वाधार निर्माण र विकासमा नेपाल सरकार तथा बागमती प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालयहरूसँग बजेट विनियोजन तथा लगानीमा सहकार्य, साभेदारी तथा समन्वय कायम गर्ने नीति लिइनेछ ।
४७. नगरभित्र रहेको सम्पूर्ण बाटोघाटोको लगत कट्टा गर्ने, मापदण्ड तोक्ने, हालसाविक गर्नको लागि भूमि व्यवस्थापन कार्यविधि निर्माण गरी लागू गरिनेछ ।

४८. दक्षिणकाली नगरपालिका अन्तरगत दक्षिणकाली छैमले सडक (मदन भण्डारी मार्ग) को लागि बाटोको मापदण्ड केन्द्रबाट ५ मिटर दायाँवायाँ गरी १० मिटर कायम गर्ने । त्यसैगरी दक्षिणकाली हुमाने सडकमा पनि सोही मापदण्ड कायम गरिनेछ ।
४९. हाल नगरपालिका क्षेत्र भित्रको सडकको क्षमता समेतलाई मध्यनजर गरी निर्माण सामग्रीहरु ओसार प्रसार गर्ने भारी सवारीका लागि बागमती खोलाको River Training Work गरी बागमती कोरिडोरको डि.पि.आर तयार गरी निजी क्षेत्र, प्रदेश सरकार र नेपाल सरकारको सहकार्यमा वैकल्पिक मार्ग तयार गर्ने नीति लिइनेछ ।
५०. बह्रदो बस्ती तथा सवारी साधनको चापलाई व्यवस्थित गर्न नगर क्षेत्रमा भएका खुला क्षेत्रहरुको पहिचान गरी सःशुल्क तथा निःशुल्क पार्किङको व्यवस्था गरिनेछ । सवारी चापलाई व्यवस्थित गर्दै पार्किङको उचित व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक, सहकारी तथा निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
५१. बजार व्यवस्थापनलाई जोड दिदै आवश्यक ठाउँमा Zebra crossing, Parking Code, Turning mirror, प्रतिक्षालय आदिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५२. व्यवस्थित शहरीकरणमार्फत सर्वसुलभ, दिगो र सुन्दर शहरको विकास गर्दै भू-उपयोग योजनामा आधारित व्यवस्थित एवं योजनावद्ध शहरी विकास गर्ने नीति लिइनेछ ।
५३. सार्वजनिक, पर्ती तथा नदी उकासको क्षेत्र पहिचान गरी यस्ता भू-क्षेत्रमा बहुउपयोगी खुला क्षेत्रहरुको निर्माण, विकास र व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ ।
५४. नगरपालिकाको पूर्व स्वीकृति विना नगरक्षेत्रमा जग्गा जमीन सम्प्राप्त, भू-संरचना विगाने वा जग्गा खण्डीकरण गर्ने कार्य पूर्ण रुपमा निघेष गरिनेछ ।
५५. प्राकृतिक श्रोतको उत्खनन् गर्ने क्रममा सार्वजनिक जग्गामा उत्खनन् गरेको पाइएमा कडा कार्यवाही गरिनेछ ।
५६. नगर क्षेत्रमा खुला, उपयुक्त र मापदण्ड पुरा हुने स्थानहरुमा निजी क्षेत्रको लगानीमा संयुक्त आवास/अपाटमेन्ट/बहुउपयोगी ब्यापारिक भवन/कम्प्लेक्स निर्माण गर्न नगरपालिकाले प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
५७. नगर क्षेत्रमा यद्यपि नगरपालिकाको पूर्व स्वीकृति विना घर टहरा लगायतका भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने गरेको पाइएको छ । यसरी विना स्वीकृति निर्माण गर्दा मापदण्ड विपरीत र भवन सहिंताको समेत पालना नहुने अवस्था आउन सक्दछ । यसर्थ, नगरपालिकाको स्वीकृति विना घर टहरा लगायतका भौतिक संरचना निर्माण भएको देखिनासाथ बडा कार्यालयबाट त्यस्तो निर्माण कार्य रोक्का राख्ने नीति लिइनेछ ।
५८. पूर्वाधार विकासको मेरुदण्ड प्राविधिक शाखाका कर्मचारीहरुको लागि क्षमता विकास तालीमहरु सञ्चालन गर्ने तथा श्रोत साधनको व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।

५९. पूर्वाधार विकास गर्न **पूर्वाधार विकास कार्य योजना, वार्षिक खरिद कार्य योजना तथा वार्षिक मर्मत सम्भार योजना** तयार गर्ने नीति लिइनेछ ।
६०. दक्षिणकाली मन्दिरको गुरुयोजना अनुसार (आवश्यक भए संशोधन सहित) व्यवस्थित सुविधायुक्त धार्मिक पर्यटकीय स्थल बनाइनेछ । साथै वार्षिक मर्मत संभार कार्य योजना बनाई मन्दिरको भौतिक संरचनाको संरक्षण गरिनेछ ।
६१. फिल्ड र पूर्जामा भएका दोहोरोपन हटाउन तथा सार्वजनिक जग्गा तथा बाटोहरुको लगत राख्ने र व्यक्तिगत जग्गाको हालसाविक खुलाईने र डिजिटल म्यापिङ गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक समन्वय गरी कार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
६२. महिलाहरु मात्र सदस्य रहेको उपभोक्ता समिति मार्फत पूर्वाधार सम्बन्धी काम गर्दा उपभोक्ता समितिको लागत सहभागीता शून्य '०%' (शून्य प्रतिशत) हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६३. मुख्य सडक तथा शाखा बाटोहरुमा रातीपनि सहज तथा सुरक्षित हिंडडुल तथा सौन्दर्यका लागि विद्युत प्राधिकरण तथा सम्बन्धित अन्य निकायसँग समेत समन्वय गरी सडक बत्ती जडान गरिनेछ ।

घ) विपद जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी नीति:

६४. संवैधानिक प्रत्याभूति, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, विपद् जोखिम राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०१८-२०३० लगायतका नीतिगत तथा कानूनी व्यवस्थाको कार्यान्वयनमा नगर सरकार प्रतिबद्ध छ ।
६५. अनुमान नै नगरिएको कोभिड १९ जोखिमका कारण नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन कोषमा रहेको रकमलाई चालु आर्थिक वर्षको बीचमा नै प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्था आयो । नगरपालिकामा रहेको नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम विनियोजन गरी आइपरेका विपदहरुलाई सम्बोधन गरिनेछ ।
६६. अनुमान गर्न नसकिने तर पूर्व तयारी गरे विपदबाट बाँच्न र बचाउन सकिने अभ्यास हामीले गर्दै आएको छौं । विपद कतिवेला आउछ भनी पूर्व अनुमान गर्न नसकिने, देखा परेमा तत्काल प्रति कार्य गर्नुपर्ने भएकोले वडास्तरमा नै चालु आर्थिक वर्ष देखि नै विपद् खर्च व्यवस्थापनका लागि बजेट विनियोजन गरी तत्काल गर्नुपर्ने विपद व्यवस्थापनमा वडाका उप समितिलाई थप क्रियाशिल बनाउने र तत्काल राहत दिनुपर्ने अवस्थामा वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन उपसमितिबाट राहत वितरणको कार्य गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६७. विपदका विभिन्न स्वरूपलाई मध्यनजर गर्दै विपदमा गरिने कामका लागि विपद जोखिम सम्बन्धी कार्यविधि र सो अनुसार मापदण्ड बनाइनेछ । तत्काल गर्नुपर्ने काम बाहेकका लागि वडा समिति तथा प्राविधिक समेतका सिफारिशका आधारमा कार्यपालिकाले निर्णय गरी काम गर्ने वातावरण बनाइनेछ ।
६८. नगर क्षेत्रको विकासमा अवरोध गर्ने, सडक तथा नदी, खोलानालाको क्षेत्राधिकार मिच्ने, मास्ने तथा नष्ट गर्ने, जमीन, घर तथा भौतिक संरचनामा स्वीकृत मापदण्ड विपरीतको कार्य गर्ने व्यक्ति तथा

समूहको पहिचान गरी नगरस्तरीय लगत खडा गरिनेछ । वडा तथा नगर कार्यपालिकाले यस्ता व्यक्ति तथा समूहलाई नियमन गर्दै कानूनी दायरामा ल्याउने नीति लिइनेछ ।

६९. अन्य पूर्वाधार निर्माणका कारण आउनसक्ने विपदलाई समेत आंकलन गरी पूर्वाधार निर्माणलाई दिगो बनाउने नीति लिइनेछ । मझौला तथा ठूला पूर्वाधार निर्माणका क्रममा संभाव्यता अध्ययनका क्रममा नै वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन गरेर मात्र निर्माण कार्य गर्ने गरी मानवीय कारणले आउन सक्ने विपदलाई न्यूनीकरण गर्ने प्रयास गरिनेछ ।
७०. बागमती तथा अन्य खोलाको कटानले ल्याउन सक्ने जोखिम न्यूनीकरणका लागि सम्बन्धित सरकार तथा निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्य गरिनेछ । नगर क्षेत्रका खानीहरूका कारण आउन सक्ने विपदलाई आंकलन गरी आवश्यक समन्वयमा न्यूनीकरणको प्रयास गरिनेछ ।
७१. दैवी प्रकोप तथा विपदले गरेको क्षतिलाई सम्बोधन तथा व्यवस्थित गर्नको लागि आवश्यक क्षतिपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै नयाँ संरचना निर्माण गर्दा त्यसको असरले निम्ताएको क्षतिलाई सम्बन्धित निकाय/पक्ष मार्फत क्षतिपूर्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
७२. वन क्षेत्रमा वर्षाको पानी संकलन गर्न पानी संकलन पोखरीहरू निर्माण गरी वनमा हुने आगलागीलाई नियन्त्रण गर्न प्रयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।

ड) कृषि तथा पशुपन्छी विकास सम्बन्धी नीति :

७३. बन्दावन्दीको अवस्थाले दक्षिणकाली नगर क्षेत्रको कृषि प्रणाली र पशुपन्छीको व्यवसायिक क्रियाकलापमा नकारात्मक असर परेको छ । आगामी दिनहरूमा स्थानीय रोजगारीको अवस्थाको सुनिश्चिता प्रदान गर्दै कृषकहरूको उत्पादनलाई आम उपभोक्तासम्मको सहज पहुँच स्थापित गर्ने नीति लिइनेछ ।
७४. नगरपालिकाले कृषि तथा पशुपन्छी तर्फका कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा एकरूपता हुन जरुरी हुने हुँदा कार्यान्वयनमा एकरूपता तथा प्रभावकारिता ल्याउन कार्यक्रमको प्राविधिक र आर्थिक मापदण्डका लागि कृषि नीति एवम् कार्यविधि तयार गरी लागू गरिने नीति लिइनेछ ।
७५. बढ्दो सहरीकरणसँगै नगर क्षेत्रमा विस्थापित हुन थालेको पशुपालन, कृषि प्रणालीको निरन्तरताका साथै कृषि भूमिको संरक्षण गर्न यसको विकास र विस्तारका लागि आधुनिकीकरण गर्ने र यसैका माध्यमबाट जनताको लागि आय आर्जनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी व्यवसायीकरण गर्ने नीति लिइनेछ । विदेशबाट ज्ञान, सीप सहित स्वदेश फर्किएका युवाहरूलाई लक्षित गरी स्थानीय कृषि प्रणालीलाई अभि बढि उत्पादनमूलक बनाइनेछ । प्रत्येक वडामा कम्तिमा एउटा नमूना कृषि फर्म विकास गर्ने नीति लिइनेछ । त्यस्ता कृषि फर्मलाई पार्कको रूपमा विकास गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने समेत नीति लिइनेछ ।

७६. कृषि उत्पादनलाई आधुनिकीकरण गर्न उन्नत जातको बीउ बिजन, कृषि औजार र सामग्रीहरु कृषक तथा कृषक समूहहरुलाई लागत साभेदारीमा वितरण गरी कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
७७. पशुजन्य उत्पादनमा जोड दिदै किसानलाई उन्नत पशु स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क तथा लागत साभेदारीमा सेवा दिई दुग्ध र मासु उत्पादनमा थप लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । पशु पंक्षी पालनमा किसानलाई पशु बीमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ । आधुनिक पशु वधशाला तथा पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी पूर्वाधारहरु निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
७८. बजारमा उच्च माग भएका र तत्काल बिक्री वितरण गरी आय आर्जन गर्न सकिने नगदेबालीमा कृषकको प्राथमिकता र आर्कषण बृद्धि गर्न तालीम, समूह खेती, अध्ययन भ्रमण र अनुसन्धान गर्न थप लगानी गर्ने नीति लिइनेछ । अनुदानको सदुपयोगका लागि उत्पादनमा आधारित अनुदानको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।
७९. परम्परागत रुपमा पशुपंक्षी पालन गर्दै आएका कृषक तथा कृषक समूहहरुलाई लक्षित गरी नश्ल सुधार तथा आहार व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पशुपंक्षी व्यवसायलाई विविधीकरण गर्दै आयमूलक पेशाको रुपमा स्थापित गर्न उत्कृष्ट कृषक सम्मान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८०. कृषि पेशामा युवाहरुलाई आर्कषण बृद्धि गर्न युवा स्वःरोजगार लक्षित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । युवा अवस्थाको उर्जालाई कृषि क्षेत्रमा व्यवसायीकरण गर्न स्वःरोजगार बन्ने र बनाउने उपायलाई अवलम्बन गर्न तथा कृषकहरुलाई कृषि कर्ममा जागरुक गराउन तथा सहयोग गर्ने हेतुले एक घुम्ती कोष सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
८१. घुम्ती शिविरमार्फत माटो तथा गोबर परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै कृषि तथा पशुपंक्षी पालन क्षेत्रको उत्पादन बृद्धि गरिनेछ । व्यवसायिक पशुपंक्षी फार्महरु वातावरण तथा प्रविधि मैत्री बनाउन मापदण्ड तयार गरी लागू गरिनेछ ।
८२. नगर क्षेत्रमा उत्पादन गर्न सकिने उर्वर जमिनलाई बाँझो राख्न पाइने छैन । यस्ता क्षेत्रहरुमा समूह खेती प्रणाली गर्न चाहने कृषक समूहलाई नगरपालिकाबाट सिचाई प्रणाली र कृषि औजार उपकरणमा अनुदान दिने नीति लिइनेछ । भूमिको कर तिर्दा जमीनको वास्तविक अवस्था उल्लेख गर्नुपर्ने प्रावधानलाई पालना गरिने छ । कृषि योग्य जग्गाहरुमा सहज पहुँचका लागि क्रमशः गोरेटो बाटोको निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
८३. जमिन बाँझो राखेमा त्यस्ता जग्गा धनीलाई जरिवाना गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका खेतीयोग्य जमिनमा सिचाई सुविधा बृद्धि गरी कृषि उत्पादनमा बृद्धि गर्न पूर्वाधार विकासमा लागत साभेदारी गर्ने नीति लिइनेछ । सिंचाईका लागि सोलार पम्प प्रविधि प्रयोगमा प्रोत्साहन गर्न अनुदान दिने नीति लिइनेछ ।
८४. वन क्षेत्र आसपासका कृषकको कृषि उपज वन्यजन्तुले क्षति गर्दै आएका छन् । यस्ता क्षेत्रमा वन्यजन्तुबाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्न बार बन्देजको व्यवस्थाका साथै वन्यजन्तुबाट क्षति नहुने खेती

प्रविधि तथा अन्य उपयुक्त फलफूल खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न संघ र बागमती प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालयहरु एवम् विभागहरु र निर्देशनालयहरुसँग सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।

८५. स्थानीय किसानहरुको बीचमा स्वस्थ प्रतिस्पर्धात्मक वातावरणको सिर्जना गर्दै नगर क्षेत्रको कृषि प्रणालीलाई सुदृढ र दिगो बनाउन कृषि मेला प्रदर्शनीको आयोजना गरिनेछ । उक्त कृषि मेला प्रदर्शनीमा स्थानीय उत्पादनको प्रदर्शनी, विक्री वितरण, तालीम, अनुभव आदान प्रदान र कृषक क्षमता विकास कार्यक्रम एकसाथ आयोजना गरिनेछ, भने उत्कृष्ट स्थानीय कृषक वा कृषक समूहलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
८६. नगर क्षेत्रमा कौशी खेतीको संभावनाको अध्ययन गरिनेछ, भने कौशी खेतीका लागि सीप, प्रविधि, प्रक्रिया र विधिको वारेमा समूह निर्माण गरी कार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
८७. कृषकको उत्पादनलाई सुरक्षित र बजारसम्म पुग्ने सहज पहुँच स्थापित गर्न विभिन्न कृषि सम्बन्धी समूहसँग सहकार्य गरिनेछ । कृषि उपज भण्डारण र बजारीकरणका लागि नगरपालिकाको तर्फबाट विशेष पहल गरिनेछ । नगरपालिका स्थित केही पायक पर्ने स्थानहरुमा कृषि उपज संकलन केन्द्र स्थापनाका लागि पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
८८. नगर क्षेत्रमा भएका भूस्याहा कुकुर नियन्त्रण गर्न वन्द्याकरण शिविर सञ्चालन गरिनेछ । छाडा पशुहरु नियन्त्रण र घरपालुवा पशुहरु वेवारिसे छाड्ने व्यक्तिको पहिचान गरी जरिवाना गरिनेछ ।
८९. वित्तीय संस्था तथा सहकारीहरूसँग समन्वय गरी सहूलियतपूर्ण ऋण, कोरोनाको कारण ब्याज छुट तथा एक सहकारी एक उत्पादन केन्द्रित सहयोगका लागि पहल गरिनेछ ।
९०. संघीय सरकारको नीति अनुसार व्यावसायिक प्रयोजनका लागि जंगली पशुपंक्षीको फार्म खोल्न प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
९१. जडिबुटी खेती तर्फ कृषकको आकर्षण बढाउनका लागि सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।

च) नगर सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति :

९२. कोभिड १९ संक्रमण रोगको अवस्था विद्यमान रहदा रहदै पनि अग्रपक्तिमा रहेर निर्वाचित जनप्रतिनिधि र वडा तथा नगर कार्यपालिकाका कर्मचारीहरुले नागरिकका लागि दिनरात नभनी खटिनु पर्ने अवस्था छ । वन्दावन्दीको समयमा समेत जनप्रतिनिधिहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र कर्मचारीहरुबाट नगरको अत्यावश्यक सेवा प्रवाह भईरहेकै थियो । नोबेल कोरोना भाइरसको त्रास र डर बीच पनि नगरका हरेक क्षेत्रमा सामाजिक दूरी कायम गरी आम नगरवासीका लागि सहज र सुलभ सेवा प्रवाह गर्ने नीति नगरपालिकाले अबलम्बन गर्नेछ । कोभिड १९ महामारीको सामना गर्दै दैनिक जनजीवन सामान्य बनाउदै लैजान सेवा प्रवाहको विशेष रणनीति निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
९३. सेवा प्रवाहको विधि र प्रक्रियालाई नोबेल कोरोना भाइरसको जोखिमलाई सकेसम्म कम गर्न सक्ने बनाइनेछ । यसका लागि अन्लाइन प्रविधि, आलोपालो विधि र टोकन पद्धतिसँग आवद्ध गर्दै लगिनेछ । नगरपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवालाई अत्यावश्यक, विशेष र सामान्य गरी वर्गीकरण गरिनुका साथै

सोही अनुरूप उच्च, मध्यम र न्यून जोखिम गरी सेवाको स्तर निर्धारण गर्दै कार्यकक्ष, जनशक्ति र सेवा प्रवाहको विधि निर्धारण गर्ने नीति लिइनेछ ।

९४. दक्षिणकाली नगरपालिका भित्र भएका क्रियाकलापलाई खुल्ला सरकारको गतिविधी नामद्वारा विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार तथा जानकारी गराइनेछ ।
९५. सेवा प्रवाह गर्ने जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने व्यवस्था गरिनुका साथै संक्रमणको जोखिम देखिएको अवस्थामा तत्काल त्यसको सम्बोधन गर्ने पद्धतिको विकास गरिनेछ ।
९६. शान्ती सुरक्षा तथा अमनचयन कायम गर्नका लागि मकवानपुर र काठमाडौंको सिमाना, दक्षिणकाली नगरपालिकाको सिमाना टल्कु हुमाने भन्ज्याङ्गमा प्रहरी बिट स्थापनाका लागि पहल गरिनेछ । यसका लागि गृह मन्त्रालय तथा नेपाल प्रहरीसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

छ) धर्म, संस्कृति र पर्यटन सम्बन्धी नीति:

९७. दक्षिणकाली नगर क्षेत्र जैविक विविधताको प्रचुरताले सुरक्षित र मनोरम, आकर्षित पर्यटकीय गन्तव्य बन्ने संभावना रहेको छ । धार्मिक धरोहरहरुमा दक्षिणकाली माताको मन्दिर, शेषनारायण मन्दिर, बज्रयोगिनी, गोपालेश्वर महादेव, गोरखनाथ, पद्मसंभव गुफा, पचली भैरव लगायत थुप्रै मठमन्दिर, गुम्बाहरुका साथै हरिशंकर जात्रा मनाइने यस नगर धार्मिक दृष्टिकोणले पनि त्यति नै प्रख्यात रहेको छ । उष मैयाको दरवार, वाणासुरको दरवार, तेत्तीस कोटी देवीदेवताको वासस्थान, भ्रमकेश्वरी मन्दिर, भिमसेन मन्दिर, चौकोटदेवी, चम्पादेवी, दक्षिण गोदावारी, दक्षिण मनकामना, कटवाल दह, गिनतारा लगायतका धार्मिक एवं तिर्थस्थल, चम्पादेवी जस्ता नगरपालिकाको धरोहरको रुपमा रहेका छन् । धार्मिक सम्पदाको जीर्णोद्धार एवं मर्मत र भू-दृश्यमा पर्यटन सेवा प्रवर्द्धन गर्न धार्मिक, सांस्कृतिक एवं प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षणका लागि गुरुयोजना बनाई व्यवस्थापन योजना तयार गरिनेछ । त्यसको प्रवर्द्धनको लागि स्थानीय, राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
९८. विभिन्न जात, जाति, समुदाय, धर्म संस्कृतिका जात्रा, गुठी, पर्व, मूल्य एवम् मान्यताको सम्बर्द्धन गर्न स्थानीय जात्रा पर्वहरुलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।
९९. स्थानीय आदिवासी जनजातीहरुको आफ्नो भाषा, धर्म, संस्कृतिलाई संरक्षण र संवर्द्धन गर्न आवश्यक प्रशिक्षण एवं कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१००. कोभिड १९ को कारणले स्थानीय जात्रा तथा पर्व मनाउन अछेरो परिस्थिती आइपरेकोले स्थानीय जात्रा तथा पर्वहरुको जगेर्ना तथा सम्बर्द्धन गर्न स्यानिटाइजर, मास्क तथा सामाजिक दूरी कायम राखी सिमित व्यक्तिहरुको सहभागीतामा भाइरस संक्रमण नफैलने गरी जात्रा तथा पर्वहरु संचालन गरी संस्कार संस्कृति जगेर्नाका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०१. कोभिड १९ को प्रकोप सामान्य हुनासाथ मनोरञ्नात्मक, फुर्सदको उपयोग गर्ने, साहासिक खेल, पदमार्ग, आराम क्षेत्र लगायत मानव निर्मित पर्यटकीय बस्तु एवम् संरचना विकासमा निजी क्षेत्रलाई

प्रोत्साहन गरी पर्यटकीय क्रियाकलाप प्रवर्द्धनबाट वढी लाभ लिन सकिने क्षेत्रको रूपमा दक्षिणाकाली नगर क्षेत्रको विकास गर्ने नीति लिइनेछ । कोभिड १९ को प्रकोपका कारण पर्यटन व्यवसायमा परेको क्षति न्यूनीकरण गर्न कर छुट र सहूलिय दिने नीति लिइनेछ ।

१०२. शिखरापुरी नगरीलाई सम्पदा वस्तीको रूपमा विकसित गर्ने साथै ऐतिहासिक सम्पदाहरूलाई पुरातात्विक रूपमा विकसित गर्न पुरातत्व विभागसँग सहकार्य गर्ने ।
१०३. वाह्य लगानीकर्ताहरूलाई पर्यटकीय स्थलहरूमा लगानी गर्नका लागि प्रोत्साहित गरिनेछ । Cable Car, Rock climbing, Wire cycling, Bunzy jumping, Hiking, Home stay आदी क्षेत्रहरूलाई व्यवस्थापन गरी पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने । नगरपालिका स्थित जातिपोखरीलाई पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्ने ।
१०४. दक्षिणाकाली नगरपालिका भित्रको पर्यटकीय स्थलहरूको अभिलेखांकन तथा श्रव्यदृश्य सामग्री निर्माणका लागि द.न.पा. भित्र video competition गर्नुका साथै पुरस्कारको व्यवस्था पनि गरिनेछ ।
१०५. फर्पिङ बजारको सौन्दर्यता बढाउनका लागि कलात्मक स्वागत द्वारहरूको निर्माणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

ज) वन, वातावरण र सरसफाई सम्बन्धी नीति:

१०६. नगर क्षेत्र हरियालीयुक्त बनाउनका लागि नगर क्षेत्रका वनको उचित संरक्षण गर्दै खुला पर्ती, सरकारी जमीन, सामुदायिक वनमा व्यवस्थापन करार समेत गर्न सक्ने गरी फलफूल विरुवाको वृक्षारोपण, आय आर्जनको लागि पर्यापर्यटनलाई अभियानकै रूपमा सञ्चालन गर्न निजी क्षेत्र, सामाजिक संस्था तथा सम्बन्धित निकायसँगको सहकार्यमा कार्यक्रम अगाडी बढाईनेछ । वन विनाश प्रति सजग र सचेत गराउदै संरक्षण, विकास र प्रयोगमा आम नगरवासीको सहभागिता बृद्धि गरिनेछ । नगर क्षेत्रका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरू नगरपालिकामा २०७७ साल श्रावण महिना देखि सूचीकरण गर्ने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।
१०७. सामुदायिक वन भित्र खाली रहेका जमिनलाई भाडामा लगाई उक्त जमिनमा व्यावसायिक पशु/कृषि/फलफूल खेती/जडिबुटी खेती साथै नगदेवालीको खेती गर्न आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१०८. वन तथा वन्यजन्तु विनाश गर्ने, वन क्षेत्रको भौतिक संरचना विगाने, मास्ने र अनधिकृत रूपमा वन क्षेत्रको प्रयोग गर्ने, प्राकृतिक श्रोत साधनको दोहन गर्ने व्यक्ति तथा समुदायको पहिचान गरी कानूनी दायरा भित्र ल्याइनेछ ।
१०९. नगरक्षेत्रका सबै जलाधार युक्त खानेपानी मुहान तथा कुवाहरूको अभिलेख खडा गरिनेछ । यस्ता खानेपानी स्रोतको उपयोग र वितरणको मापदण्ड निर्धारण गरी सामुदायिक नेतृत्वमा व्यवस्थापन गरिनेछ । नगर क्षेत्रका सबै घरहरूमा एक घर: एक धारा वितरण नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

- नगरपालिका भित्र रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिहरूलाई नगरपालिकामा सूचीकरण गरिनेछ । खानेपानी उपभोक्ता समितिहरूको कार्यलाई पारदर्शी, जनमुखी र सुशासन मैत्री बनाउन आवधिक लेखापरीक्षण, साधरण सभा र सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने नीतिगत ब्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।
११०. नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालित पिउने पानीका नयाँ तथा क्रमागत आयोजनाहरूलाई यथाशीघ्र सम्पन्न गर्न नेपाल सरकार तथा बागमती प्रदेश सरकारका विषयगत मन्त्रालयहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ । खानेपानी वितरण प्रणालीलाई सहज बनाउन खानेपानी ट्याङ्की निर्माणमा बागमती प्रदेश सरकारसँग समपुरक लगानीमा कार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
१११. भूमिगत जलको उपयोग गरी नगरक्षेत्रको पिउने पानीको दिगो समाधान गर्ने रणनीति लिइनेछ । जलाधार क्षेत्रको खेर गईरहेको सतही मूलको पहिचान गरी पिउने पानीका लागि समुदायस्तरमा ट्याङ्की निर्माण गरी पानी संकलन गरिनेछ । पानी वितरण कार्य समुदायिक स्वामित्वमा गरिनेछ ।
११२. नेपालको संविधानले राज्यको वातावरण मैत्री सन्तुलित विकासको परिकल्पना गरेको छ । **समृद्ध नेपाल: सुखी नेपाली**को राष्ट्रिय आकांक्षा पूरा गर्न तथा **विकासको मूल आधार, वातावरण मैत्री दिगो पूर्वाधार**लाई आत्मसाथ गर्न आधुनिक, पूर्वाधारयुक्त, योजनावद्ध, वातावरणमैत्री, विपद् प्रतिरोधी, व्यवस्थित, समावेशी, आर्थिक रुपमा गतिशील र सुरम्य नगर निर्माण गरिनेछ ।
११३. जल, वायु, माटो, ध्वनि तथा विद्युतीय लगायत सबै प्रकारको प्रदूषणको रोकथाम र नियन्त्रण गर्न आवश्यक नीति, कानून र प्रभावकारी संरचना निर्माण गर्नुका साथै सोध, अनुसन्धान र क्षमता अभिवृद्धि एवम् चेतनामूलक कार्यक्रमहरूको सञ्चालनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
११४. नगर क्षेत्रको समग्र वस्तुगत खाकालाई समाविष्ट गर्दै वातावरण मैत्री भू उपयोग योजनामा आधारित व्यवस्थित, योजनावद्ध नगर विकास अगाडि बढाउन नगर क्षेत्रको एकीकृत गुरुयोजना, खानेपानी सञ्जाल, नगर सडक सञ्जाल, ढल निकास सञ्जाल, धार्मिक, पर्यटकीय, नगर वन तथा ऐतिहासिक सम्पदाहरूको संरक्षण आधुनिक प्रविधिमैत्री डिजिटल नक्सामा आधारित बनाइनेछ ।
११५. वल्खु दक्षिणकाली मार्गमा चाल्नाखेल देखि समय समयमा गरिएको वृक्षारोपण तथा हरियालीलाई दिगो बनाउन निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरी थप वृक्षारोपण तथा हराभरा बनाउने नीति लिइनेछ । सामुदायिक वनमा जडीबुटी खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
११६. फोहोरको उत्पादन स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी व्यवस्थापन र फोहोरलाई मोहरमा रुपान्तरण गर्दै उर्जा र जैविक मल उत्पादन गर्न सार्वजनिक निजी साभेदारी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ । यसका लागि सहकारी, विभिन्न समूहहरू, क्लब आदिलाई परिचालन गरी फोहोर व्यवस्थापनको योजना बनाइनेछ । टोलका फोहोर त्यही टोलमा, वडाको फोहोर त्यही वडामा र दक्षिणकाली मन्दिरको फोहोर त्यही मन्दिर क्षेत्रमा नै व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
११७. नगर क्षेत्रमा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम अभियानको रुपमा सञ्चालन गर्न लागत साभेदारी र समन्वयमा कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

११८. सार्वजनिक स्थानहरूमा फोहोरमैला विर्सजन गर्ने तथा प्रदूषणयुक्त कार्य गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाहरूको पहिचान गरी नियमनका साथै कानूनी कारवाही गरिनेछ ।
११९. नगर क्षेत्रको वस्तीभन्दा टाढा रहेका खुला क्षेत्र, खोच र भिरपाखाहरूमा वातावरणीय संभाव्यता अध्ययन गरी यस्ता क्षेत्रमा पूर्वाधार विकास गर्दै स्यानेटरी ल्याण्ड फिलसाईट, वाँयोग्यास प्लान्ट, जैविक मल उत्पादनको संभावनाको खोजीका लागि नेपाल सरकार, बागमती प्रदेश सरकार तथा वैदेशिक प्राविधिक सहयोग परिचालन गर्दै सार्वजनिक निजी साभेदारीमा कार्य गरिनेछ ।
१२०. नगर क्षेत्रमा वातावरण प्रदूषणको कारण बनेका तथा आवश्यक वातावरणीय मापदण्ड पुरा नगरेका इटा उद्योगहरूका सम्बन्धमा प्रारम्भिक वातावरण परीक्षण गरी उक्त प्रतिवेदनका आधारमा क्रमशः वातावरण प्रतिकूल उद्योगहरूलाई विस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ । वातावरणीय प्रदूषण गर्ने उद्योगहरू वातावरणीय मापदण्ड पुरा नभएसम्म नगरक्षेत्रमा स्थापना र सञ्चालनमा पुर्ण रोक लगाउने नीतिलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१२१. हाम्रो नगर हाम्रो गौरवलाई सफल बनाउनका लागि नगर क्षेत्रभित्र उत्पादन र प्रयोग हुने प्लाष्टिकजन्य फोहोरलाई न्यूनिकरण गर्दै प्लाष्टिकमुक्त शहर बनाउने तर्फ आवश्यक पहल गरिनेछ ।

भ) न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन नीति

१२२. संविधानमा उल्लेखित सबै संवैधानिक व्यवस्थाहरू, संघीय कानून, प्रदेश कानून र स्थानीय तह सञ्चालनका लागि बनेका कानून तथा कार्यविधि मातहत रही कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१२३. असहाय र अन्यायमा परेका व्यक्ति तथा समुदायलाई उपलब्ध गराउदै आएको निःशुल्क कानूनी परामर्शलाई थप प्रभावकारी बनाई निजहरूलाई माथिल्लो तथा अन्य न्यायिक निकायसम्म पहुँच तथा न्याय प्राप्तिको लागी आवश्यक आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१२४. कानूनको दायरामा नआएका तथा कानून विपरित कार्य गर्ने गराउनेहरूलाई कानूनको दायरामा ल्याइनेछ ।
१२५. केन्द्र र सबै वडाहरूमा विवाद समाधानका लागि मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता विकास गरी मेलमिलापको केन्द्रको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२६. न्यायिक समितिको सचिवालय व्यवस्थापन गरी न्याय, कानून, मानव अधिकार प्रवर्द्धन तथा मेलमिलाप र मध्यस्थता, निर्णय तथा फैसला कार्यान्वयनलाई व्यवहारिक रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउन कार्यान्वयन समितिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१२७. समाजमा न्यायिक वातावरण कायम गरी शान्ती सुव्यवस्था कायम गर्नका लागि प्रहरी प्रशासनसँग साभेदारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

१२८. न्याय तथा कानूनी राज्यको परिपालना गर्दै सामाजिक बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायलाई लक्षित गरी मानव अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी व्यक्ति र समुदायबीच मेलमिलाप र मध्यस्थताको कार्यलाई व्यवहारिक रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१२९. न्यायिक निर्णय तथा फैसला कार्यान्वयनको लागि भौतिक संरचना निर्माण संस्थागत क्षमता विकास र सांगठनिक संरचना निर्माण कार्यको थालनी गरिनेछ ।
१३०. प्रचलित कानून, कानूनी व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयन र अभिलेखिकरणका लागी कानून शाखालाई सुदृढिकरण गरी व्यवस्थित रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
१३१. न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले न्यायिक समिति मार्फत् स्थलगत वस्तुस्थिति तथा अवस्था विश्लेषण गर्नको लागी आवश्यक संगठनात्मक संरचना विकास गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
१३२. वडा तथा बस्तिस्तरमा न्यायिक सचेतिकरण सम्बन्धि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।

ब) लैङ्गिक समानता, व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा तथा समावेशीकरण सम्बन्धी नीति:

१३३. नेपालको संविधानले लैङ्गिक विभेदको अन्त्य गर्दै पछाडि परेको वर्ग तथा समुदाय, दलित, आदिवासी जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, किसान, श्रमिकलाई राज्यको सबै निकायमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागी हुने हकको प्रत्याभूति गरेको छ । आर्थिक समृद्धि र दिगो विकासका लागि समान अग्रसरता र नेतृत्वदायी भूमिका स्थापित गर्दै स्रोत, साधन, अवसर र लाभमा महिलाको समान पहुँच स्थापित गर्न सक्ने लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१३४. नोबेल कोरोना भाइरसका कारण जेष्ठ नागरिक, बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संरक्षण र रोगसँग लड्ने प्रतिरोधी क्षमता विकासका लागि लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१३५. नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारले सामाजिक सुरक्षा र जेष्ठ नागरिक लक्षित विशेष कार्यक्रमलाई उच्च महत्व प्रदान गरेकोछ । राज्यबाट सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तरगत जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्राप्त गर्ने मासिक सुविधा बैंकको खाता मार्फत स्थानीय स्तरमा नै उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१३६. जेष्ठ नागरिकको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई नगर क्षेत्रको विकासमा प्रयोग गर्ने नीति लिइनेछ । जेष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । सबै वडामा जेष्ठ नागरिक विश्रामस्थल निर्माण गरिनेछ ।

१३७. संविधानले बालबालिकाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा व्यवस्था गरी बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र बाल सहभागिता जस्ता विषयहरूलाई समेटेको छ । नगर क्षेत्रमा रहेका बालबालिकाहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी उनीहरूको वास्तविक अवस्थाको पहिचान गरिनेछ । बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई सबै प्रकारको हिंसा, दुर्व्यवहार र शोषणबाट मुक्त गराउदै उनीहरूको हक अधिकार प्रयोग गर्न योग्य र सक्षम नागरिकको रूपमा विकास गर्ने नीति लिइनेछ । नगरलाई बाल श्रम मुक्त क्षेत्र बनाइनेछ ।
१३८. प्रत्येक वडामा बाल अधिकार संरक्षण एवम् प्रवर्द्धन गर्दै शिक्षाको उज्यालो ज्योतिसम्म सहज पहुँचको लागि बाल क्लवहरूको गठन गर्दै उनीहरूको क्षमता विकास मार्फत रचनात्मक क्रियाकलाप सघन रूपमा सञ्चालन गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
१३९. नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारबाट अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणका लागि प्राप्त कार्यक्रममा नगरबाट थप लागत साभेदारी गर्ने नीति लिइनेछ । नगर क्षेत्र भित्रका भौतिक संरचना, यायायात, सेवा सुविधा, साधन श्रोत, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई अपाङ्गतामैत्री बनाउने नीति लिइनेछ ।
१४०. सबै प्रकारको अपाङ्गता भएका व्यक्तिको सहज जीवनयापनका लागि पुनःस्थापना, स्वास्थ्योपचार र सहायक सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्न नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ ।
१४१. महिला जनप्रतिनिधिहरूको नेतृत्व तथा सिफारिशमा वडा महिला समन्वय समितिसँग सहकार्य गरी लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१४२. यस नगरपालिका भित्रका स्थानीय समूह, संस्था, लक्षित समुदायहरूद्वारा उत्पादन गरिएका सामग्रीहरूको बजारीकरण गर्न “दक्षिणकाली कोशेली घर” सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
१४३. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढीकरण आयोजना, २०७४ लाई कार्यान्वयन गर्नका लागि तथा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी, आधुनिक र जनताको पहुँच तथा सहभागितालाई सुनिश्चित गर्न प्रणालीगत सुधारका साथै जवाफदेहिता बढाउने र योग्य लाभग्राहीको पहुँचका लागि लक्षित समुदायमा विभिन्न सञ्चार माध्यमबाट प्रचार प्रसार कार्यक्रमहरू समेत कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१४४. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा लाभग्राहीहरूको पहुँचमा पुऱ्याउनका लागि नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, वडा सचिव तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण तालिम प्रदान गर्ने, सूचना तथा प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी अभियान सञ्चालन गर्ने र नगरवासीहरूको गुनासो सुनुवाई गर्न वडा र नगर स्तरीय गुनासो सुनुवाई समितिको निरन्तर बैठक बसी गुनासो फछ्छौट गरी सम्बन्धित व्यक्तिलाई जानकारी दिने र नभए सम्बन्धित निकायमा पठाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
१४५. घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई यस नगरपालिका भित्र पूर्ण अनलाइन प्रणालीमा लैजाने र नेपाल सरकारको अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिवद्धता अनुसार सन् २०२४ सम्म व्यक्तिगत घटना दर्ता शत प्रतिशत पुऱ्याउन वडा स्तरमा व्यापक रूपमा दर्ता शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।

१४६. दक्षिणकाली नगरपालिका भित्र विभिन्न सामाजिक कार्यहरु गर्नका लागि यस नगरपालिका भित्र रहेको वि.पि. प्रतिष्ठान र मदन भण्डारी फाउण्डेशनलाई आर्थिक सहयोग गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४७. नगरपालिका भित्र रहेका ६० देखि ७० वर्ष सम्मका श्रीमती बितेका एकल पुरुष तथा ४५ देखि ६० वर्ष सम्मका अविवाहित चेलीलाई मासिक रु.५००१- भत्ता प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

ट) संस्थागत क्षमता विकास र सुदुढीकरण सम्बन्धी नीति:

१४८. नगर सरकारको सेवालार्इ जनमुखी, सक्षम, सुदृढ, सेवामूलक र उत्तरदायी बनाउदै लैजानु आजको आवश्यकता हो । जनशक्तिको समुचित व्यवस्थापन गर्दै जवाफदेही, जिम्मेवारीपूर्ण र सेवाग्राही मैत्री व्यवहार आम नागरिकको अपेक्षा हो । यसर्थ, आगामी दिनमा नगरको प्रशासनिक संरचना, जनशक्ति, कार्यशैली, कार्यविधि र प्रक्रिया नयाँ प्रविधि, ज्ञान, सीप र क्षमतामा आधारित नागरिक पहुँचमैत्री बनाउदै लैजाने नीति लिइनेछ ।
१४९. नगरपालिका संचालनका लागि सहज बनाउन त्रिभुवन मा.वि.सँग सहकार्य गरी उक्त विद्यालय परिसरमा नगर कार्यपालिका कार्यालय, क्वारेन्टाइन, गार्मेन्ट आदि संचालनका लागि सहजीकरण गरी आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५०. नगर कार्यपालिका भवन संचालन भैरहेको फर्पिङ मा.वि.को भवन प्रयोग गरेवापत विद्यालयलाई दिईदैं आएको अनुदान रकमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५१. नागरिकहरुको प्रत्यक्ष भेटघाट तथा गुनासो सुनुवाईका लागि नगर प्रमुख तथा उपप्रमुखको सचिवालयलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक पर्ने जनशक्ति एवं कार्यालयको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१५२. नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुलाई लक्षित गरी क्षमता विकासका लागि तालिम एवम् अध्ययन भ्रमणको प्रवन्ध मिलाइनेछ । वडा तथा नगरपालिकाका सम्बन्धित कर्मचारीहरुका लागि VERSP-MIS तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५३. नगरका वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था, कृषि तथा पुश सेवा केन्द्रहरु र नगर कार्यपालिकाको संगठन संरचना संविधानको भावना र मर्म अनुरूप स्थानीय सरकार मैत्री बनाउन संस्थागत पुनःसंरचना गरिनेछ ।
१५४. नागरिक वडापत्रको कार्यान्वयन, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण जस्ता सुशासनका औजारहरुको प्रयोग गर्दै पारदर्शीता, उत्तरदायित्व र जनविश्वास आर्जन गर्ने कार्यगत व्यवस्था मिलाइनेछ । निकट भविष्यमा जिल्ला स्थित मालपोत कार्यालय समेत नगरपालिका ल्याउनुपर्ने भएकोले उक्त कार्य व्यवस्थापन गर्न सकिने गरी नगरपालिका र वडा कार्यालयहरुको संस्थागत संरचना र जनशक्ति पुनः संरचना गर्ने नीतिगत व्यवस्था मिलाईने छ ।
१५५. नगर सरकारका हरेक संस्थागत संरचनाहरु नगर कार्यपालिकाको प्रत्यक्ष नियन्त्रण, निर्देशन र समन्वय कायम हुने गरी एकआपसमा अन्तर र अन्तरस्वामित्व हुने कार्यगत व्यवस्था मिलाइने छ ।

१५६. स्थानीय तहमा कार्यरत इमान्दार, दक्ष र अनुभवी सेवा करारमा रहेका कर्मचारीहरूलाई औचित्य र आवश्यकताको आधारमा सेवामा निरन्तरता दिने नीति लिइनेछ । लामो समय देखि सेवा गरेका यस्ता कर्मचारीहरूको अवकाश पछिको जीवन पद्धतिलाई सुरक्षित गर्न सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्दै जाने नीति लिइनेछ । नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूको उत्पादकत्व वृद्धिका लागि प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ ।
१५७. स्थानीय तहका कर्मचारीहरूको योगदानमा आधारित अवकाश कोष सञ्चालन कार्यविधि लागू गरिनेछ । स्थानीय कर्मचारी एवं करारका कर्मचारीहरूको आत्मसम्मान बढ्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुका साथै समय सापेक्ष सेवा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।

ठ) वित्तीय अनुशासन र मितव्ययिता सम्बन्धी नीति:

१५८. कोभिड १९ महामारीको अवस्था, परिधि र परिवेश अहिले आंकलन गर्न सकिने अवस्थाको छैन । यस अदृश्य शत्रुका विरुद्धको चुनौती सामना गर्न नगर सरकारले चालु आर्थिक वर्ष र आगामी आर्थिक वर्षहरूमा समेत थप लगानी गर्नुपर्ने अवस्था एकातिर छ भने अर्को तर्फ श्रोत संकुचन हुने संभावना समेत त्यत्तिकै रहेको अवस्था छ । यस विषम परिस्थितिको सामना गर्न वित्तीय अनुशासनका साथै श्रोत र साधनको परिचालनमा वित्तीय मितव्ययिता समेत त्यत्तिकै महत्वपूर्ण छ ।
१५९. कोभिड १९ को जोखिमसँग तालमेल मिल्ने गरी नगर क्षेत्रको विकास क्रियाकलापमा आउन सक्ने वित्तीय जोखिम न्यूनीकरणका लागि कार्ययोजना स्वीकृत गरी लागू गरिनेछ ।
१६०. सालवसाली रूपमा रहदै आएको पुरानो पेशकी, वेरुजु फछ्यौटलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । विगतका वर्षहरूमा वित्तीय जोखिम नभएका केवल सैद्धान्तिक र प्रक्रियागत कमीकमजोरीका कारण उठान भएका वेरुजु फरफारक गर्न पाँचौं नगरसभा समक्ष प्रतिवेदन तयार गरी स्वीकृतिका लागि पेश गरिनेछ ।
१६१. नगरपालिकाबाट खर्च व्यवस्थापन गर्दा आर्थिक वर्ष समाप्त हुँदा शून्य पेशकी र शून्य वेरुजुको सिद्धान्तलाई व्यवहारमा लागू गर्ने नीति लिइनेछ । नगरपालिकाबाट योजना सञ्चालन गर्दा रनिङ्ग विल र कार्य प्रगतिको आधारमा भूक्तानी गर्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ ।
१६२. पुरानो पेशकी वेरुजु भएको पक्ष, उपभोक्ता समिति, समूह, संस्था मार्फत भौतिक पूर्वाधार विकास, लक्षित वर्गको कार्यक्रम तथा अन्य कार्यक्रमहरू नगराउने कानूनलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।
१६३. वडा तथा नगरस्तरीय दश लाखभन्दा माथिका भौतिक पूर्वाधार विकास निर्माणका कार्यहरू सार्वजनिक खरिद ऐन, नियम बमोजिम सार्वजनिक सूचना आव्हान गरी खुल्ला प्रतिस्पर्धामार्फत निजी क्षेत्रका निर्माण व्यवसायीबाट गरिनेछ ।
१६४. नेपाल सरकार र बागमती प्रदेश सरकारबाट छनौट, सञ्चालन र व्यवस्थापन भएका योजनामा दोहोरोपना आउन नदिने तथा यस्ता योजनाहरू यथासमयमा नै तोकिएको गुणस्तर, परिमाण र लागतमा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्न नगरपालिकाबाट उचित समन्वयात्मक कार्य गरिनेछ ।

१६५. नगरको पूर्वाधार विकासमा नागरिकको लागत सहभागिता मार्फत अपनत्व बढाउन र सिमित श्रोत साधनबाट अधिकतम लाभ लिन पचास प्रतिशत नागरिकको नगद सहभागिता तथा पचास प्रतिशत नगरको लागत सहभागितामा आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१६६. नगरपालिकामा वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

ड) आन्तरिक श्रोत परिचालन, उद्योग तथा व्यवसाय सम्बन्धी नीति:

१६७. कर डर होइन विकासको भर हो भन्ने तथ्यलाई आत्मसाथ गर्दै सबै प्रकारका आर्थिक क्रियाकलापहरूलाई राजस्व प्रशासनको दायराभित्र ल्याइनेछ । आन्तरिक श्रोतको दिगो व्यवस्थापन गर्दै स्रोत परिचालन गर्न आवधिक स्रोत परिचालन रणनीतिक योजना स्वीकृत गरी लागू गरिनेछ । कर छली र चुहावट नियन्त्रण गरी करका क्षेत्र फराकिलो बनाउदै लगिनेछ ।
१६८. कोभिड १९ का कारण नियमित सञ्चालन तथा व्यवस्थापन हुन नसकेका उद्योग, ब्यापार, व्यवसाय, सहकारी तथा कृषि क्षेत्रमा कर छुट तथा सहूलियतको व्यवस्था गर्न नीतिगत प्रवन्ध गरिनेछ । यस्तो छुट सुविधा र सहूलियत आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा नगरपालिकामा दर्ता वा सूचीकृत भई समयमा नै कर दायित्व भुक्तानी र नवीकरण भएको हकमा मात्र लागू गरिनेछ ।
१६९. प्रचलित कानून अनुसार निर्धारण भएको कर तथा गैर कर राजस्व परिचालन गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । वहाल कर र व्यवसाय दर्ता तथा व्यवसाय कर संकलनका लागि वडास्तरीय कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१७०. यस नगरपालिकाद्वारा शुरुवात गरिएको मिनि गार्मेन्टलाई लघु घरेलु उद्योगको रूपमा स्थानीय आवश्यकता अनुसारका उत्पादनसँग जोडिनेछ ।
१७१. स्थानीय युवाहरूको समूहबाट स्यानिटरी प्याड उत्पादन गरी बजारीकरण गर्ने व्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ ।
१७२. नगर क्षेत्रका सबै घरेलु तथा साना उद्योगलाई नगरपालिकाको दायरामा ल्याउने, कृषि उपजसंग सम्बन्धित उद्योगलाई प्रोत्साहन गर्ने, रोजगारी उपलब्ध गराउने उद्योगहरूलाई सहूलियत दिने, उद्योग व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरणमा छुटको व्यवस्था गर्ने, बैदेशिक रोजगारबाट फर्केर उद्यम गर्न चाहने नागरिकहरूलाई सहूलियत ऋणको लागि वित्तीय संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने नीति लिइनेछ ।
१७३. नगरपालिकामा हाल लागू गरिएको राजस्व प्रणालीलाई थप सुदृढ र प्रभावकारी बनाउन नयाँ सफ्टवेयर प्रयोग गरिनेछ । राजस्व प्रणालीमा कर नतिर्ने, कर वक्यौता राख्ने तथा पटक पटक सूचना प्रवाह गर्दा समेत अटेर गर्ने करदाताको एकीकृत विवरण राजस्व प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ । यस्ता करदाताको लागि वडा तथा नगर कार्यपालिकाबाट सेवा सुविधा एवम् सिफारिश दिनु पूर्व अनिवार्य रूपमा बाँकी कर वक्यौता भुक्तानी गर्न लगाउने कार्यगत व्यवस्था कडाइका साथ लागू गरिनेछ ।
१७४. राजस्व प्रशासनलाई थप प्रभावकारी र प्रविधिमैत्री बनाउन राजश्व परामर्श समिति एवं कर्मचारीहरूका लागि थप तालिमका साथै प्रविधि सुधार र क्षमता विकासमा लगानी गरिनेछ ।

१७५. नगरपालिका क्षेत्र भित्र दर्ता हुन आउने उद्योग व्यवसायलाई नगरपालिकामा रहेको उद्योग वाणिज्य संघसँग आवश्यक समन्वय गरी दर्ता प्रकृया अगाडी बढाइनेछ ।

ढ) सहकारी सम्वन्धी नीति:

१७६. नगर क्षेत्रको आर्थिक र सामाजिक रुपान्तरणका लागि गुणात्मक एवम् दिगो सहकारिता अभिवृद्धि गर्न नगर क्षेत्रका सहकारी र वित्तीय क्षेत्रलाई परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ । सहकारीको माध्यमबाट गरीब, विपन्न वर्गका सदस्यको संलग्नतामा सञ्चालन हुने उत्पादन र लगानी आम नागरिकको पहुँच स्थापित गर्न सहकारी संस्था र नगरपालिका बीच साभेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१७७. नगरपालिका र सहकारी बीचको सहकार्यमा विभिन्न सीपमूलक तथा उत्पादनमूलक कार्यहरु अगाडी बढाई रोजगारीको सृजना गरिनेछ ।

१७८. कृषिमा आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्न साना किसानहरुलाई सहकारीको माध्यमबाट एकीकृत गर्दै सामूहिक खेती, तरकारी, बीऊ विजन, फूल र अन्य कृषि उपजको बजार व्यवस्थापन गरिनेछ ।

१७९. सहकारी क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धिका लागि सहकारी शिक्षा, नेतृत्व विकास र व्यवस्थापन तालीम समन्यात्मक रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१८०. समस्याग्रस्त सहकारीहरुको पहिचान गर्दै सहकारी क्षेत्रको प्रभावकारी नियमन गर्ने तथा सहकारी क्षेत्रमा संस्थागत सुशासन कायम गर्न नगरपालिकाबाट अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन लिने प्रणालीलाई सशक्त बनाइनेछ ।

१८१. कोभिड १९ का कारण समस्यामा परेका सहकारीको पुनरजीवन, उत्थान र सञ्चालनका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ण) रोजगार तथा सीप विकास सम्वन्धी नीति:

१८२. कोभिड १९ को प्रकोपले रोजगारी गुमाएका घर परिवारलाई लक्षित गरी नगरपालिकाबाट पुनर्स्थापनाका लागि खाद्यान्न राहत चालु आर्थिक वर्षमा समेत अभ्यास गरियो । गत वर्ष नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्दा कोभिड १९ महामारीको आकलन गरिएको थिएन । आर्थिक वर्षको अन्त्यमा आएर विपद् व्यवस्थापन कोषबाट विपन्न घर परिवार राहत कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइयो ।

१८३. आगामी आर्थिक वर्षमा समेत कोभिड १९ को प्रकोप बाँकी नै रहने र नगर क्षेत्रका स्थायी घर परिवारका विपन्न वर्ग यसबाट प्रभावित हुने निश्चित जस्तै देखिन्छ । दैनिक ज्याला मजदुरी गरी घर परिवारको गुजारा गर्ने वर्गका परिवारलाई लक्षित गरी वडागत रुपमा नै रोजगार तथा सीप विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । यस्तो कार्यक्रमको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन वडागत रुपमा नगर कार्यपालिकाको बैठकको निर्णयानुसार गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१८४. नगर कार्यपालिकामा रहेको रोजगार सूचना केन्द्रले नगर क्षेत्रका बेरोजगार व्यक्तिहरुको लगत संकलन गरी नगर क्षेत्रमा हुने विकास निर्माणका कार्य, व्यक्ति तथा समुदायका लागि आवश्यक श्रम शक्ति

उपलब्ध गराउने माध्यमको रूपमा कार्य गर्ने नीति लिइनेछ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई सशक्त रूपमा सञ्चालन गर्न सचेतना, प्रचारलाई अझ प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१८५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमका लागि संघ सरकारबाट प्राप्त हुने सशर्त अनुदानमा नगरपालिकाको तर्फबाट समेत आवश्यक भएमा लागत साभेदारी गरी पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत संभारका कामहरु गरिनेछ ।

१८६. वडा नं २ मा रहेको कुष्ठरोग निवारण संघबाट संचालित नेला तालिम केन्द्रमा यस नगरपालिकाका युवाहरुलाई समेत सीपमूलक तालिम दिन सो संस्थसंग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

त) कार्यक्रम तथा बजेट पुनःप्राथमिकीकरण सम्बन्धी नीति

१८७. मैले आज यहाँ नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिरहदा विश्वव्यापी संकट पैदा गरेको कोभिड १९ को प्रकोप केही समयपछि नियन्त्रणमा आउने र दैनिक क्रियाकलाप तथा सरकारका काम कारवाहीहरु विगतका दिनहरुमा जस्तै सञ्चालन तथा व्यवस्थापन हुने आकलन गरिएको छ । नोवेल कोरोना भाइरसको महामारी विश्वबाटै जतिसक्दो चाडो विदा गर्न सकियोस् भन्ने हाम्रो कामना र इच्छा हो । तर, स्थिति हामीले चाहेको जस्तो नहुन पनि सक्दछ । यसर्थ, आर्थिक वर्ष २०७७/७८ का लागि प्रस्तुत भएको नीति तथा कार्यक्रम र बजेटको नीतिगत प्राथमिकताको पुनः प्राथमिकीकरण गर्दै विनियोजित बजेट समेत कोभिड १९ को संक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनमा लगाउनु पर्ने अवस्था समेत आउन सक्दछ ।

१८८. नगरवासीहरुको जीवन रक्षाका लागि नगरपालिकाले जस्तो सुकै चुनौती र समस्यासंग जुध्न हामी सम्पूर्ण निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु एकवद्ध हुनेछौ । यसर्थ, यस गरिमामय पाँचौं नगरसभा समक्ष मैले पेश गरेको नीति तथा कार्यक्रम र सो अनुसारको बजेटलाई समेत देहाय बमोजिम पुनः प्राथमिकीकरण गर्ने नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ :

(क) कोभिड १९ को प्रकोप नियन्त्रणभन्दा वाहिर गएमा मैले पेश गरेको नीतिगत व्यवस्थालाई आवश्यकता र औचित्यको आधारमा कार्यपालिकाको बैठकबाट नोवेल कोरोना भाइरसको संक्रमण नियन्त्रण गर्ने वाहेकका अन्य नीतिगत व्यवस्थालाई स्थगन गर्ने,

(ख) नोवेल कोरोना भाइरसको कारण नगर क्षेत्रका १ भन्दा वढि वडामा एक सय जना भन्दा वढि व्यक्तिहरुमा संक्रमण फैलिएको अवस्थामा कार्यपालिकाको बैठकको निर्णयबाट दक्षिणकाली नगर क्षेत्रमा स्वास्थ्य संकट घोषणा गरी लक्षित वर्गका लागि विनियोजित वडागत तथा नगरस्तरीय सम्पूर्ण बजेट कोरोना भाइरस संक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनमा खर्च गर्ने,

(ग) नगर कार्यपालिका, वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरु नोवेल कोरोना भाइरसको संक्रमणका कारण उपचार र क्यारेन्टाइनमा बस्नु पर्ने भई जनशक्ति अपुग भएमा संक्षिप्त कार्यविधि अवलम्बन गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजबाट अधिकार प्रत्यायोजन भएको अधिकृतस्तरको कर्मचारीबाट निश्चित समयका लागि करार सेवामा संभौता गरी काममा लगाउन सक्ने व्यवस्था गर्ने,

- (घ) नोवेल कोरोना भाइरसका कारण आकलन गरिएको श्रोत साधन नगरपालिकाको संञ्चित कोषमा आम्दानी नहुने अवस्था देखिएमा रु १० लाखभन्दा कमका सम्पूर्ण वडा तथा नगरस्तरीय भौतिक पूर्वाधारका योजनाहरु स्थगित गरी आर्थिक वर्ष २०७८।०७९ मा मात्र कार्यान्वयनमा ल्याउने,
- (ङ) नोवेल कोरोना भाइरसको कारण स्थिति नियन्त्रणभन्दा बाहिर गई नगरवासीको जीवन रक्षाको लागि नगरपालिकाले विनियोजन गरिएको भन्दा अत्यधिक श्रोत परिचालन गर्नुपर्ने अवस्था आएमा नगर तथा वडास्तरीय ५० लाख भन्दा माथिका सम्पूर्ण आयोजनाहरुलाई बहुवर्षीय योजनामा रुपान्तरण गरी यस क्षेत्रमा विनियोजित बजेट कोरोना भाइरस नियन्त्रणमा खर्च गर्ने,
- (च) नोवेल कोरोना भाइरसको संक्रमण आकलन गरिएको समयभन्दा कम समयमा नियन्त्रणमा आएमा यस क्षेत्रमा विनियोजित बचत बजेट नगर तथा वडास्तरीय विकास निर्माणको कार्यमा कार्यपालिकाको बैठकको निर्णय बमोजिम विनियोजन गरी खर्च गर्ने प्रणालीलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- (छ) नोवेल कोरोना भाइरसको प्रभाव कम समयमा नियन्त्रणमा आई प्रक्षेपण गरिएकोभन्दा बढि आन्तरिक तथा बाह्य श्रोत परिचालन भएमा कार्यपालिकाको बैठकको निर्णयबाट नगर तथा वडास्तरीय भौतिक पूर्वाधार तथा विकास निर्माणका थप कार्यहरु सञ्चालन गर्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

१८९. अब म आगामी आ.व.को लागि प्रस्तावित कूल बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु :

आ.व.०७७।७८ को लागि कूल रु. ८४,१२,१३,२९०।०० को बजेट पेश गरेको छु । जसमध्ये चालु तर्फ ३२,४७,०८,६६९।५० (३८.६ प्रतिशत), पूँजीगत तर्फ ५१,६५,०४,६२०।५० (६१.४ प्रतिशत) विनियोजन गरेको छु ।

कूल बजेटमा समावेश नहुने (नगरपालिकाको खातामा नआउने) तर यस नीति तथा कार्यक्रममा देखिने बजेट यस प्रकार पेश गरेको छु :

- सामाजिक सुरक्षा तर्फ : रु.५,७७,२५,०००।००
- गरिवसँग विश्वेश्वर तर्फ : रु.५,६८,०००।००
- सडक बोर्ड तर्फ : रु.३७,००,०००।००
- स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास तर्फ : रु.४,७७,८७०।००

यस गरिमामय सभाका अध्यक्ष, नगरसभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु,

१९०. कोरोना भाइरस संक्रमणको त्रासका बीचमा पनि नगरपालिकाले समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको राष्ट्रिय अभियानलाई सार्थक बनाउन नगर क्षेत्रको उत्थान, विकास र समृद्धिको यात्राका लागि तय गरेको नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयन सहज रुपमा हुनेमा हामी विश्वस्त छौं ।

१९१. दक्षिणकाली नगरपालिकाको सार्वभौम यस पाँचौं नगरसभामा पेश भएको नीति तथा कार्यक्रमले नगरको समग्र पक्षलाई समेट्ने प्रयास गरेको छ । आगामी आर्थिक वर्षको बजेट समेत यही नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको दिशामा निर्देशित भई तयार भएको छ ।
१९२. दक्षिणकाली नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई सफल कार्यान्वयनमा हौसला प्रदान गर्न उपस्थित सम्पूर्ण नगर सभा सदस्य तथा आम नगरवासीहरूमा धन्यवादसहित आभार व्यक्त गर्दछु ।
१९३. प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमको सफलताका लागि आम नगरवासीहरूबाट सकारात्मक पृष्ठ पोषण र मार्ग दर्शनको अपेक्षा गरेको छु ।
१९४. अन्त्यमा, कोभिड १९ को संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणमा नगरपालिकाले उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने र आवश्यक पर्दा अन्य क्षेत्रमा विनियोजित बजेट समेत यस क्षेत्रमा खर्च गर्न सकिने गरी नीतिगत प्रवन्ध मिलाएको व्यहोरा यहाँ पेश गरिसकेको छु । हामी सबैमा नोबेल कोरोना भाइरसको संक्रमणबाट बच्न र बचाउन संयुक्त रूपमा कार्य गर्न सक्ने शक्ति प्राप्त होस् भन्ने कामना गर्दछु ।
- नोट:— पुनः स्मरणार्थ यहाँहरू समक्ष अनुरोध गर्न चाहन्छु की कोरोना भाइरस फैलिएर स्थिती नाजुक अवस्थामा पुगेमा यस नगरपालिकाको नगर स्तरीय र वडा स्तरीय आयोजनामा विनियोजन गरेको सम्पूर्ण बजेट कोरोना नियन्त्रण कोषमा जम्मा गरी कोरोना भाइरस विरुद्धका कार्यक्रमहरूमा खर्च गरिनेछ ।

धन्यवाद ।